

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady dňa 19. 6. 2024

Správa o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z.

Podnet na preverenie č.: 0110/SO/2024

Služba: kanál na Instagrame Zuzana Vačková

Poskytovateľ: Zuzana Vačková

Na základe záverov uvedených v správe Kancelária Rady pripravila nasledujúce uznesenie:

Návrh uznesenia:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 ods. 1 až 4 a § 110 ods. 2 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) v senáte 2 zloženom z predsedu senátu doc. Mgr. Pavla Izraela, PhD. a členiek senátu Mgr. Andrey Cox a Mgr. Kataríny Začkovej postupom podľa § 225 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. **začína správne konanie** voči fyzickej osobe Zuzana Vačková vo veci možného porušenia

1. **§ 174 ods. 2** zákona č. 264/2022 Z. z. v súvislosti s tým, že prevádzkuje službu Zuzana Vačková v rámci platformy na zdieľanie videí Instagram, ktorá môže napĺňať definíciu audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie podľa § 26 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z., pričom neoznámila Rade údaje podľa § 176 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z.,
2. **§ 75 ods. 3 písm. g)** zákona č. 264/2022 Z. z. v súvislosti s tým, že na službe Zuzana Vačková v rámci platformy na zdieľanie videí Instagram, ktorá môže napĺňať definíciu audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie podľa § 26 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z., poskytuje video propagujúce liek Detralex (dostupné na https://www.instagram.com/reel/C31CYAsMHC-/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZA==), ktoré mohlo naplniť definíciu mediálnej komerčnej komunikácie podľa § 71 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z., pričom obsahuje odporúčanie známej osoby, ktorá svojou popularitou môže podnietiť spotrebu tohto lieku.

Úloha:

Kancelária Rady v zmysle § 123 zákona č. 264/2022 Z. z. oznámi účastníkovi konania začiatok správneho konania a zabezpečí nevyhnutné podklady a dôkazy pre rozhodnutie vo veci.

T: 3. 7. 2024

Z: ReO

Úloha:

Kancelária Rady informuje podávateľa podnetu na preverenie o začatí správneho konania.

T: 1. 7. 2024

Z: PgO

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady pre mediálne služby dňa 19. 6. 2024

Podnet na preverenie č. 0110/SO/2024 zaevidovaný dňa 21. 3. 2024
Podávateľ: fyzická osoba
Predmet podnetu: Reels Z. Vačkovej - Detralex
Deň a čas záznamu: 20. 3. 2024, cca 13:39 hod.

Služba: <https://www.instagram.com/zuzanavackova/>
Poskytovateľ: Zuzana Vačková

Dátum: 12. 6. 2024

OBSAH PODNETU:

„Propagácia lieku Detralex na Instagrame influencerky a herečky Zuzany Vačkovej, čo je v rozpore s §75 odst. 3 písm. g zákona o mediálnych službách, podľa ktorého mediálna komerčná komunikácia týkajúca sa liekov nesmie obsahovať odporúčanie vedcov, zdravotníckych pracovníkov alebo známych osôb, ktoré svojou popularitou môžu podnietiť spotrebu liekov. Zuzana Vačková známa osoba bezpochyby je, nielen ako herečka, ale aj influencerka (<https://www.forbes.sk/lists/rebricke-top-influencer-2022/>). Video s propagáciou lieku bolo zverejnené 20.4.2024, ale stále je na jej profile dostupné. Printscreeny mám k dispozícii, ale nepodarilo sa mi zistiť, ako sa dá k podnetu pridať príloha.“

PRÁVNE VÝCHODISKÁ POSUDZOVANIA:

Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“):

§ 26 Audiovizuálna mediálna služba na požiadanie

(1) Audiovizuálna mediálna služba na požiadanie je služba,

- a) ktorá je primárne hospodárskej povahy,
- b) ktorej základným účelom alebo základným účelom jej oddeliteľnej časti je umožniť sledovanie programov v momente, ktorý si užívateľ zvolil,
- c) ktorá je poskytovaná na osobitnú žiadosť užívateľa na základe katalógu programov zostaveného poskytovateľom audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie,
- d) za ktorú je redakčne zodpovedný poskytovateľ audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie,
- e) ktorá je poskytovaná prostredníctvom siete a
- f) ktorá je poskytovaná s cieľom informovať, zabávať alebo vzdelávať širokú verejnosť.

§ 174 Autorizácia poskytovania a jej držiteľ

(1) Oprávnenie poskytovať audiovizuálnu mediálnu službu na požiadanie vzniká autorizáciou poskytovania.

(2) Ustanovenie odseku 1 sa nevzťahuje na poskytovanie audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie výlučne prostredníctvom platformy na zdieľanie videí, ak ju poskytuje poskytovateľ audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie, ktorý je fyzickou osobou a zároveň nie je poskytovateľom platformy na zdieľanie videí. Poskytovateľ audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie podľa prvej vety je povinný oznámiť regulátorovi najneskôr v deň začatia poskytovania audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie údaje podľa § 176 ods. 1.

(3) Práva a povinnosti vyplývajúce z autorizácie poskytovania je držiteľ autorizácie poskytovania povinný vykonávať vo vlastnom mene, na vlastný účet a na vlastnú zodpovednosť.

(4) Držiteľ autorizácie poskytovania je poskytovateľom audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie.

§ 75 Obmedzenie mediálnej komerčnej komunikácie na lieky

(3) Mediálna komerčná komunikácia týkajúca sa liekov nesmie obsahovať žiadny prvok, ktorý

- c) vyvoláva dojem, že účinky lieku sú zaručené a nie sú sprevádzané žiadnymi nežiaducimi účinkami alebo sú lepšie alebo rovnaké ako účinky iného lieku alebo inej liečby,
- g) obsahuje odporúčanie vedcov, zdravotníckych pracovníkov alebo známych osôb, ktoré svojou popularitou môžu podnietiť spotrebu liekov,

(4) Mediálna komerčná komunikácia týkajúca sa liekov, s výnimkou sponzorstva a umiestňovania produktov, musí

a) byť zostavená tak, aby bolo jednoznačné, že informácia je mediálnou komerčnou komunikáciou, a aby sa výrobok, ktorý je predmetom mediálnej komerčnej komunikácie, dal jednoznačne identifikovať ako liek,

b) obsahovať

1. názov lieku a názov liečiva, len ak obsahuje jedno liečivo,
2. informácie potrebné na správne používanie lieku,
3. výslovnú a zrozumiteľnú výzvu na pozorné prečítanie poučenia o správnom používaní lieku obsiahnutého v písomnej informácii pre používateľov liekov, ktorá je pribalená k lieku,

ANALÝZA – stanovisko Kancelárie Rady pre mediálne služby:

Podávateľ podnetu namietal možné porušenie § 75 ods. 3 písm. g) zákona č. 264/2022 Z. z. na instagramovom profile Z. Vačkovej.

Instagramový profil bol najskôr posúdený z hľadiska § 26 zákona č. 264/2022 Z. z., či spĺňa kritériá audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie a či bola splnená informačná povinnosť podľa § 174 zákona č. 264/2022 Z. z.

V predmetnom videu zdieľanom na sociálnej sieti Instagram sa Z. Vačková prihovára svojim sledovateľom. Hovorí, že o niektorých témach sa hovorí ťažko, najmä ak ide o kategóriu intímnych tém, do ktorých v tomto prípade zaraďuje aj hemoroidy. Ďalej spomína, že je prekvapená, že podľa posledných výskumov až 75% obyvateľstva trpí daným ochorením, pričom ide o čoraz mladšie ročníky. Následne sa pýta diváka, či pozná ako sa toto ochorenie prejavuje a či pozná aj bolesti, ktoré sú s ním späté. Dodáva, že netreba vešať hlavu, nie je to tragédia a spomína, že existuje veľmi jednoducho dostupné riešenie. Spomína, že existujú lieky, pričom do záberu ukáže krabičku, na ktorej je čitateľný nápis Detralex. Následne spomína aj masť, a opäť do záberu ukáže krabičku s nápisom Emotralex. Na záver videa dodáva, že nie je zač, aby divák zbytočne netrpel a zbavil sa bolesti. Ako posledné dodá: „*Buďte nezastaviteľní.*“ Počas trvania videa je možnosť si prečítať popis, v ktorom sa okrem informácií spomenutých vo videu nachádzajú aj bližšie špecifikácie jednotlivých liekov. Zároveň je v popise spomenutá informácia, že: „*Pred užitím lieku si pozorne prečítajte písomnú informáciu pre používateľa a poraďte sa s lekárom alebo lekárnikom.*“ V závere popisu je okrem označenia profilov daných liekov tiež spomenutá informácia o tom, že sa jedná o spoluprácu.

Vzhľadom na to, že predmetné video bolo zdieľané prostredníctvom platformy na zdieľanie videí je potrebné identifikovať, či sa jedná o audiovizuálnu mediálnu službu na požiadanie na základe kritérií uvedených v § 26 zákona č. 264/2022 Z. z.

Prvé kritérium sa zameriava na to, že služba by mala byť primárne hospodárskej povahy. Vzhľadom na to, že sa na instagramovom profile nachádzajú videá, ktoré môžeme charakterizovať ako komerčné spolupráce medzi poskytovateľom služby a treťou osobou, sa domnievame, že prvé kritérium je splnené, nakoľko služba je okrem iného poskytovaná aj s účelom generovať zisk.

Druhé kritérium hovorí, že základným účelom alebo základným účelom jej oddeliteľnej časti je umožniť sledovanie programov v momente, ktorý si užívateľ zvolil. Vzhľadom na charakter platformy, na ktorú sú príspevky zdieľané možno konštatovať, že užívateľ si môže zvoliť sledovanie programov, v tomto prípade videí, v momente, ktorý si zvolí. Toto kritérium preto považujeme za splnené.

Tretie kritérium hovorí, že služba je poskytovaná na osobitnú žiadosť užívateľa na základe katalógu programov zostaveného poskytovateľom audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie. V tomto prípade môžeme za katalóg považovať osobitnú sekciu videí (alebo tiež tzv. „Reels“), v ktorej sa zobrazujú všetky videá pridané používateľom. Kritérium teda považujeme za splnené.

Štvrté kritérium hovorí o tom, že za službu je redakčne zodpovedný poskytovateľ audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie. To znamená, že redakčnú zodpovednosť nesie tá osoba, ktorá rozhoduje o umiestňovaní programov (videí) na webovú stránku, platformu na zdieľanie videí alebo napr. do mobilnej aplikácie, prípadne rozhoduje o ich odstraňovaní z uvedených miest. V tomto prípade sa domnievame, že redakčne zodpovednou osobou je osoba, ktorej profil patrí.

Piate kritérium hovorí, že audiovizuálna mediálna služba na požiadanie je taká služba, ktorá je poskytovaná prostredníctvom siete, čo znamená prostredníctvom internetu. Nakoľko sa v tomto prípade zameriavame na instagramový profil, je zjavné, že daná služba je poskytovaná prostredníctvom internetu, keďže sa jedná o sociálnu sieť.

Posledné kritérium hovorí, že služba je poskytovaná s cieľom informovať, zabávať alebo vzdelávať širokú verejnosť. Vzhľadom na obsah videí umiestnených na instagramovom profile, ktoré majú rôznorodý charakter sa domnievame, že aj toto kritérium je splnené.

Vzhľadom na to, že instagramový profil Z. Vačkovej spĺňa všetky kritériá audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie sme tiež zisťovali, či bola splnená oznamovacia povinnosť vyplývajúca z § 174 zákona č. 264/2022 Z. z. V tejto súvislosti konštatujeme, že ku dňu vypracovania tejto správy Rada

neviduje oznámenie o poskytovaní AVMS v rámci daného profilu, na základe čoho sa domnievame, že poskytovateľ danej služby si nesplnil oznamovaciu povinnosť vyplývajúcu z § 174 ods. 2 zákona č. 264/2022 Z. z.

Na základe uvedených skutočností sa domnievame, že mohlo dôjsť k porušeniu ustanovenia § 174 ods. 2 zákona č. 264/2022 Z. z.

* * *

Podávateľ podnetu namietal možné porušenie § 75 ods. 3 písm. g) zákona č. 264/2022 Z. z., v ktorom sa ustanovuje, že mediálna komerčná komunikácia týkajúca sa liekov nesmie obsahovať odporúčania vedcov, zdravotníckych pracovníkov alebo známych osôb, ktoré svojou popularitou môžu podnietiť spotrebu liekov.

V danom prípade sa jedná o Z. Vačkovú, ktorá je mediálne známou osobnosťou. Ako spomína podávateľ podnetu, bola v rámci magazínu Forbes¹ umiestnená v rebríčku Top influenceri za rok 2022 aj 2023, čo odráža zjavnú popularitu na sociálnych sieťach. V predmetnom videu propaguje liek na hemoroidy Detralex v podobe tabletiiek a zdravotnícku pomôcku Emotralex v podobe masti. V rámci propagácie sa zameriava na skupinu ľudí, ktorí sú postihnutí touto diagnózou prostredníctvom otázok „Poznáte to? Poznáte aj tie bolesti, hej?“ Domnievame sa, že propagácia lieku je určená najmä pre cieľovú skupinu trpiacu týmto ochorením.

Ustanovenie § 75 ods. 3 písm. g) zákona č. 264/2022 Z. z. hovorí o podnecovaní spotreby liekov na základe odporúčaní, okrem iného, známych osôb, ktorou Zuzana Vačková jednoznačne je. Vo videu hovorí, že existuje riešenie, ktoré je jednoducho dostupné a následne prezentuje liek Detralex a tiež zdravotnícku pomôcku Emotralex. Na záver dodáva: „*Nemáte za čo. Zbytočne netrpte. Zbavte sa bolesti. Buďte nezastaviteľní.*“ Sme toho názoru, že takéto prezentovanie lieku je jednoznačne možné považovať za odporúčanie, ktoré môže podnietiť spotrebu tohto lieku minimálne ľuďmi, ktorí Zuzanu Vačkovú v rámci tejto platformy sledujú.

Na základe uvedeného sme toho názoru, že mohlo dôjsť k porušeniu povinnosti podľa § 75 ods. 3 písm. g) zákona č. 264/2022 Z. z.

* * *

ZÁVER:

Vzhľadom na vyššie uvedené sa nazdávame, že poskytovateľ nesplnil oznamovaciu povinnosť o poskytovaní audiovizuálnej služby na požiadanie, nakoľko spĺňa kritériá danej služby, čím mohol porušiť **§ 174 zákona č. 264/2022 Z. z.**

Na základe analýzy sa tiež nazdávame, že mohlo dôjsť k porušeniu **§ 75 ods. 3 písm. g) zákona č. 264/2022 Z. z.**

¹ <https://www.forbes.sk/lists/rebricke-top-influencer-2022/>

Prepis/popis monitorovaného obsahu k Správe o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z. (podnet na preverenie č. 0110/SO/2024)

Monitorovaný záznam: https://www.instagram.com/reel/C3ICYAsMHC-/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZA==

Deň a čas záznamu: 20. 3. 2024 13:36 hod.

Obsah bol zmonitorovaný zo záznamu Rady.

časový kód záznamu o cca:

13:36 hod.

-záznam kancelárie Rady ukazujúci profil Z. Vačkovej na Instagrame

-ukážka príspevkov na profile

-predmetný príspevok zaznamenaný o cca 13:39:00 hod.

Zuzana Vačková: „O niektorých témach sa skrátka hovorí ťažko. Najmä ak sa týkajú nášho zdravia a považujeme ich za intímne. Áno, hemoroidy do tejto kategórie určite zaraďujem, teda aspoň z vlastnej skúsenosti. A musím sa priznať, že som veľmi prekvapená, že až 75% obyvateľstva, podľa posledných výskumov, trpí týmto ochorením a sú to čím ďalej tým mladšie ročníky. No schválne, ruku na srdce, vedeli by ste mi povedať ako sa prejavujú? Poznáte to? Poznáte aj tie bolesti, hej? Nevešajte hlavu, žiadna tragédia. Existuje totiž riešenie a je veľmi jednoducho dostupné. Máme takéto tabletky.“ V zábere Z. Vačková ukáže krabičku tabletiiek s nápisom Detralex. „A masťčku.“ V zábere ukáže krabičku s nápisom Emotralex. „Nemáte za čo. Zbytočne netrpte. Zbavte sa bolesti. Buďte nezastaviteľní.“

-vedľa prehrávaného videa je možné vidieť popis zverejneného príspevku, v ktorom je uvedený:

„Aj keď sú niektoré problémy nepríjemné, netvárame sa že neexistujú. Viete o tom, že hemoroidy trápia až 75% obyvateľov? Ak sa medzi nich radíte aj vy, rada sa s vami podelím o moju dobrú skúsenosť. Proti bolesti a nepríjemným prejavom hemoroidov (niektorí to poznáte pod laickým názvom Zlatá žila) je tu kompletná liečba hemoroidov: vnútorná liečba liekom Detralex + vonkajšia liečba masťou alebo čapíkmi Emotralex. Detralex 60x500mg, filmom obalené tablety, liek na perorálne použitie. Pred užitím lieku si pozorne prečítajte písomnú informáciu pre používateľa a poraďte sa s lekárom alebo lekárnikom. Odporúča sa užívať s jedlom. A masť Emotralex. Je to zdravotnícka pomôcka na rektálne použitie. #detralex #emotralex #hemoroidy #hemorrhoids #spolupráca @detralexsk @emotralex“

-video sa automaticky začne opäť prehrávať

-záznam ďalších príspevkov na profile

-zobrazenie prepojenia Instagramového profilu na YouTube

-ukážka videí na YouTube kanáli

-zobrazenie prepojenia na sociálnu sieť TikTok

-koniec záznamu